

KMETOVALEC.

Ilustrovan gospodarski list.

Uradno glasilo

c. kr. kmetijske družbe za vojvodino kranjsko.

•Kmetovalec• izhaja 15. in zadnji dan v mesecu ter stane 6 K na leto.
Posamezna številka stane 40 h.

Udje c. kr. kmetijske družbe kranjske dobivajo list brezplačno.

Inserati (oznanila) se zaračunajo po nastopnih cenah: Inserat na vsi strani 240 K, na $\frac{1}{2}$ strani 160 K, na $\frac{1}{3}$ strani 80 K, na $\frac{1}{4}$ strani 40 K in na $\frac{1}{16}$ strani 20 K. Družabnikom 10 % popusta. Vsaka vrsta v „Malih naznanilih“ stane 90 h.

Vsa pisma, naročila in reklamacije je pošiljati c. kr. kmetijski družbi v Ljubljani, Turjaški trg šte. 3.

Ponatisi iz »Kmetovalca« so dovoljeni le tedaj, če se navede vir.

St. 14. V Ljubljani, 31. julija 1918. Letnik XXXV.

Obseg: Zopet umetna gnojila! — Oddaja semenskega ozimnega žita na Kranjskem. — Bukov žir — dobra krma za prasiče — Pomankljivosti pri oranju. — Vprašanje naše prehrane. — Vojne zadeve in naredbe. — Vprašanja in odgovori. — Kmetijske novice. — Družbene vesti. — **Inserati.** — Blagovno poročilo. — Tržno poročilo.

Zopet umetna gnojila!

Ker prihajajo dandanes naročila za umetna gnojila za jesensko gnojenje v takih množinah, da ne bo mogoče ugoditi niti desetemu delu teh, se ponovno opozarja, da je za Kranjsko določena množina dušičnatih in fosfatnih umetnih gnojil tako pičila, da pride na vsak sodni okraj komaj en do dva vagona Tomasove žlindre in 20 do 30 stotov amonijevega sulfata in apnenega dušika. Superfosfata in kostne moke pa sploh ni mogoče dobiti. Vsled tega se prosi, da se pri naročilih upošteva te majhne količine in se ne naročuje kar po več vagonov za posamezne majhne okoliše ali celo za posameznike.

Kjer se je oglasilo po več naročevalnic v enem istem kraju, se bo kmetijska družba ozirala v prvi vrsti na svoje podružnice. Kjer pa teh ni, tam so morda nekatere korporacije, ki imajo najtesnejšo vez med kmetovalci. Zasebnikov se tam nikakor ne more upoštevati.

Ker navzlic večkratnem opominu v »Kmetovalcu« še vedno prihajajo naročila od posameznikov, izjavlja kmetijska družba, da se odslej na taka naročila ne bo več ozirala, niti nanje odgovarjala, ampak jih enostavno uničila. Kdor hoče imeti umetna gnojila, naj se zgleda pri bližnji podružnici ali kaki drugi naročevalnici.

Kmetijska družba bo delila umetna gnojila po možnosti tako, da pride na vsak sodni okraj določena množina. Ravnotako morejo pa tudi naročevalnice deliti jim poslano blago na tak način, da dobi vsak naročnik vsaj po eno vrečo gnojil. Da bodo morda pri tem večji posestniki oškodovani, za to kmetijska družba pač nič ne more, kajti tega blaga je veliko premalo, da bi se moglo ugoditi vsem v zaželeni meri. Kranjski kmetovalci so po pretežni večini majhni in srednji

kmetje, na katere se je pri razdelitvi ozirati v prvi vrsti.

Pač pa bo družba pri poznejših delitvah umetnih gnojil upoštevala one, ki so bili pri prvi prejšnji razdelitvi prikrajšani.

Nikakor pa ne more dovoliti, da bi kaka naročevalnica razdelila vse blago samo med nekoliko naročnikov, medtem ko bi drugi odšli praznih rok. Ravnotako ni mogoče deliti enakomerno, da bi naročniki dobili premajhne množine. Vsak naročnik naj dobi vsaj po eno vrečo umetnih gnojil. To je najmanjša množina, ki se jo da podeliti. Kdor nima toliko zemljišča, da bi mogel uporabiti celo vrečo gnojila, tak pač ni več kmetovalec in ga pri današnjih pičlih zalogah ni mogoče upoštevati.

Kajnit ni pod zaporo in ga je lahko naročevati tudi v večjih množinah. Težkoča pri tem je pa ta, da ga tvornice na Nemškem ne morejo toliko podelati, kolikor se ga dandanes zahteva; tudi ni mogoče dobiti toliko železniških voz, da bi tvornice mogle ugoditi vsem naročilom. Vsled tega je tudi v tem oziru naročati le male množine. Kolikor tega gnojila se kmetijski družbi posreči dobiti, toliko ga bo enakomerno razdelila med naročnike.

Naročila se zvršujejo po onem redu, kakor prihajajo. Vsled tega so brezpomembne vse reklamacije in prošnje za hitro dopošiljatev, kajti družba dobi večkrat gnojila šele čez pol leta in tudi čez celo leto po onem času, ko jih je naročila. Mnogokrat se tudi zgodi, da tvornice uničijo naša naročila, ker jih ne morejo izvesti. Na vse te težkoče se morate v tem času ozirati in se prilagoditi današnjim težkim vojnim razmeram.

Oddaja semenskega ozimnega žita na Kranjskem.

C. kr. kmetijska družba bo tudi letos skušala priskrbeti svojim udom na Kranjskem nekaj izvirno vzgojenega semenskega ozimnega žita, in sicer semenske pšenice, rži in ozimnega ječmena. Glede oddajnih pogojev, ki veljajo že več let in ki jih vsak ud že pozna, pripomni družba vže naprej, da naročitev, ki bi ne odgovarjale predpisom, kratkoma ne bo upoštevala.

Naročila sprejemajo v prvi vrsti podružnice kmetijske družbe. V tozadevnih seznamih napiše načelnik podružnice ime in priimek posestnika-naročnika in množino žita, ki ga potrebuje za seme. V posebni razpredelnici potrdi naročnik z lastnim podpisom to naročilo in se zaveže, da bo v slučaju, če bi imel preveč žita lastnega pridelka, katerega sam ne potrebuje, oddal enako množino Vojnemu žitnemu zavodu, kolikor je dobil žita od kmetijske družbe za seme, in sicer to v zmislu § 11. min. naredbe z dne 1. julija 1918, štev. 245. Te seznamke dá podružnica, ko zaključi naročevanje, potrditi županstvu, ki mora izjaviti, da imajo vsi naročniki zadostno zemljišča za posetev tega semena in da ga bodo potrebovali v resnici samo za posetev.

§ 11. min. naredbe določuje, da se mora vsak posestnik, ki želi imeti semensko žito, pismeno zavezati, da bo enako množino žita svojega pridelka oddal Vojnemu žitnemu zavodu, če ni morda odvezan te dolžnosti vsled tega, ker po zakonu pritiče njegovemu gospodarstvu tudi ta množina žita v lastno uporabo in za posetev. Naročitve brez take izjave ne morejo biti upoštevane. Tiskovine za take seznamke dá kmetijska družba na razpolaganje podružnicam in drugim zasebnikom, kakor je spodaj omenjeno. V te seznamke se more vpisati naročnike vsake občine posebej, da se s tem olajša nadzorovanje oddaje žita.

Vsak posestnik sme naročiti ta žita ali samo pri kmetijski družbi ali pa le pri Vojnem žitnem zavodu, nikakor pa ne pri obeh. Taka dvostranska naročila se sploh ne bodo upoštevala.

Od naročil se bodo črtale prvič vse one prijave, ki notorično niso upravičene, ker naročnik ne poseduje primerne ploskve zemljišča za setev, drugič one, katerih posestniki se sami preskrbujejo, pa nočejo oddati enake množine žita lastnega pridelka Vojnemu žitnemu zavodu, kakor so jo prejeli kot seme od kmetijske družbe, t. j. seveda le v slučaju, če imajo domačega pridelka več, nego ga morejo sami porabiti, kakor predpisuje goriomenjeni § 11. min. naredbe.

Prijave, ki odgovarjajo gorenjim navodilom, sprejema družba

do 25. avgusta t. l.

Pri tem se seveda ne more zavezati, da tudi pravočasno izvrši vsa naročila, kajti do sedaj nima še v rokah nikakih množin semenskega žita.

Da more družba, ki ji manjka delovnih sil, pravočasno izvršiti razpošiljanje, naj naročniki-udje nemudoma naroče potrebno množino semenskega žita: pšenice, rži in ozimnega ječmena skupno potom svojih podružnic. Kjer pa teh ni ali kjer iste ne delujejo, pa naj se obrnejo do kakega zaupnika (župana, župnika itd.), ki skupno prejme naročeno blago in ga razdeli med naročnike. Na naročila posameznikov se družba ne more ozirati.

Cena za semensko žito ni družbi še znana, vsled česar zaenkrat ni pošiljati ne denarja in ne vreč. Ko bo določena, se pravočasno objavi v „Kmetovalcu“ in pozove naročnike, da nakažejo pripadajoči znesek.

Bukov žir — dobra krma za prasiče.

Slovenske dežele pokrivajo obsežni bukovi gozdovi, ki zakladajo v njih bližini prebivajoče kmetovalce z dobrimi drvami in bogato steljo. Toda bukev nam da tudi s svojim plodom bogat pridelek in znatne koristi, le ako ga znamo tudi primerno izrabiti. Kolikor se da soditi po dopisih, ki prihajajo kmetijski družbi, je letos pričakovati dobra letina na žiru; te ugodnosti, ki mu jo nudi narava sama, pa ne sme kmetovalec zamuditi, ampak jo mora posebno v današnjih dneh, ko vlada povsod tako pomanjkanje krmil, izkoristiti, kolikor mu je pač mogoče.

Do pred vojno se ni nihče zmenil za ta gozdni plod, kvečjemu kakemu gozdarju in lovcu se je srce širilo veselja, ko je zagledal tako rodovitnost, saj je bil prepričan, da mu vsled tega lovske živali ne bodo trpele pomanjkanja in bodo lažje prezimile. Kmetovalcu pa ni bilo mnogo ležeče na žiru, saj za pitanje prasičev je dobil v prodajalnah dovolj ceno koruzo, pri kmetijski družbi pa ribjo moko in druga močna krmila. Čemu bi se torej mučil z žirom, ko si je ceneje in brez dela nabavil potrebna pitalna sredstva.

Drugače pa je bilo v starih časih, ko kmet še ni poznal raznih močnih krmil in ni doma pridelal koruze za pitanje. Tedaj je bil vesel, če je spomladi videl, da je bližnji bukov gozd bogato nastavlil plod, vsled česar je smel na jesen pričakovati ugodne pitalne dobe za svoje prasiče. Nekdaj so plačevali

kmetje, ki niso imeli bukovih gozdov, lastnikom teh posebno žirovnic, da so smeli pasti prasiče po gozdovih.

Še drugo korist je zahteval kmet od bukovega žira, ne samo, da mu je opital prasiče. Potreboval je olja, ki je ni mogel tako lahko kupiti v vsaki trgovini kakor pred vojno. To olje je sam napravil iz žira in se preskrbel v letih bogatega pridelka za več časa naprej. Dandanes so izginile tudi te žirove oljarne. Tako opazimo, da gre po zlu na leto na stotisoče kron le v žiru, ki nam gnije po gozdovih in pride v korist le kot gnoj. Razumljivo je bilo to pred vojno, ko je bilo krme in olja v zadostni množini in se je zbiranje žira komaj izplačalo. Dandanes, ko tožimo povsod o pomanjkanju vsega, česar smo imeli preje v izobilju, moramo skušati izrabiti vse take vires hrane in krme, četudi so nam bili preje več ali manj nepoznani.

Bukov žir vsebuje neoluščen približno 11 % vode, 13 % beljakovin, 28 % tolšče ali olja, 26 % škrobnih snovi, 18 % surovega vlakna in 4 % pepela. Prebavne beljakovine je nad 10 % (in škrobna vrednota *) znaša 86,5 kg. Iz tega se vidi kako veliko krmilno vrednost ima žir. Še jasnejše se nam pokaže to, če primerjamo škrobno vrednoto želoda 524 kg, lanenih tropin: 718 kg, palmovih tropin: 788 kg.

*) Glej članek „Presojanje krmil po škrobnih vrednotah“ na strani 29. 4–5 štev. letošnjega „Kmetovalca“, ali pa Gospodarsko navodilo štev. 62.

Vsled velike množine boljakovin in tolišče se krmi bukov žir le prasičem-pitancem in tudi pitalni govedi. Mladi živini in še posebno konjem ga ni umestno pokladati, ker vsebuje neko strupeno tvarino, ki škodljivo vpliva na organizem mladih živali, a pri konjih tudi pri odraslih živalih. Tudi prasičem in pitalni govedi ga ne smemo pokladati v preveliki množini in najbolje ga je preje zdrobiti in skuhati. Drugače je, ako pasemo prasiče po bukovem gozdu, tedaj požrejo živali same toliko, kolikor jim ravno prija in ker si pri tem poiščejo tudi druge hrane, črve, polže, korenike in primerna zelišča, jim tudi žir bolj hasne nego ob enostranski krmi. Pri preveliki množini pokrmljenega žira dobijo prasiči preveč mehak špeh, kajti tolišča v žiru sestoji največini iz lahko tekočega olja „olein“, manj iz težko raztopnih „stearin“ in „palmitin“. Ravnotako ima pri mlečnih kravah posledico, da se po močnem krmljenju z žirom dobi mehko maslo. Toda vse to so dandanes le tako majhne napake, da jih pri drugače velikanskih uspehih, ki jih smemo pričakovati od izkoriščanja tega malopoznanega krmila, popolnoma lahko prezremo.

Najceneje izkoristimo žir, ako v jeseni, ko ta odpada, zapodimo prasiče v bukov gozd na pašo. Prasiči si sami poiščejo žira, kolikor se jim pač poljubi, zraven tega pa rijejo tudi po zemlji, pohrustajo tu enega črva, tam hrošča, glisto in polža, najedo se tudi v lažjo prebavo trave in celo zemlje. To je za te živali najprimernejša krma in najnaravnejša hrana, ob kateri se dobro debelijo in nastavljajo zadostno špeha. Zgodi se pa, da tuptam ne marajo žreti žira, ker niso navajene na pašo. Da to preprečimo, naučimo prasiče najprej na žirovo pašo na ta način, da jih večkrat že preje spuščamo na travnik in jim trosimo nabrani žir po njem, da se ga nauče iskati. Na ta način se najlažje privadi prasiče na pašo. Sicer pa priporočamo ponovno, naj se prasiče, posebno v mladosti, večkrat izpušča na travnik, da se pasejo, rijejo po zemlji in zaužijejo za njih prebavljanje potrebno prst. Le na tak način smemo pričakovati, da si ohranimo prasiče zdrave in krepke.

Na paši v bukovem gozdu mora biti pa s prasiči tudi pastir, ki pazi, da ne zaidejo na prostore, kjer bi napravili lahko škodo.

Ako ne moremo goniti naših prasičev v gozd na bukov pašo, ker gozd ni naš ali iz drugih vzrokov, skušajmo vsaj dobiti dovoljenje za pobiranje žira za krmo. V tem slučaju bodo gozdni posestniki, ki sami ne morejo izkoristiti vsega bukovega ploda, radevolje šli na roko neposestnikom in jim proti mali odškodnini dovolili pobiranje žira po svojem zemljišču. Za tako pašno dovoljenje se je nekdanj „odrajtaval“ posebna „žirovina“.

Nabiranje žira je posel za otroke in za drugo delo manj sposobne osebe. Pobiramo ga deloma posamezno z roko, ali tam, kjer ga je mnogo padlo z drevesa, ga pograbimo z grabljami skupaj in napolnimo ž njim vreče. Lahko se tudi položi pod drevo veliko odejo in s koli se otresa in stolče žir z bukve. Doma, ko imamo več časa, zberemo zdrav plod iz mešanice, pokrmimo kolikor ravno potrebujemo, drugo pa posušimo v peči za poznejši čas; posebno pozimi, ko ni druge krme, nam to sredstvo zelo pomaga pri pitanju prasičev.

Pri krmljenju žira ali bukvice moramo upoštevati, da je luščina grenka in slabo prebavljiva, vsled tega je bolje, če žir osušimo v peči in ga zdrobimo

v navadnih mlinih. Pri tem luščine odpadejo in jih je nato lahko odstraniti. Pri krmljenju bukvice prasičem, moramo upoštevati, da je to krmilo zelo tečno in ga vsled tega ne smemo pokladati v prevelikih množinah. Za pitance zadostuje 1 do 1½ kg največ do 2 kg na dan in glavo. Za mlečne in breje krave to krmilo ni posebno primerno, ali pa če ga navzlic temu hočemo pokladati, ostanimo pri malih množinah do 2 kg na dan. Na vsak način je najbolje zdrobiti žir pred pokladanjem in ga mešati z drugo krmo.

Tudi vladni krogi so spoznali veliko vrednost tega krmila in že l. 1916. je kmetijsko ministrstvo izdalo naredbo, s katero urejuje promet z žirom ali bukvice, določa pobiranje tega in oddajanje centrali za krmila, ki ga plačuje po 85 K za 100 kg. Ta visoka cena nam pojasni vrednost tega krmila v zadostni meri. Vsled tega priporočamo nujno vsem kmetovalcem, da izkoristijo letošnjo dobro žirovo letino in zbirajo ta plod ali ga popasejo po bukovih gozdih s svojimi prasiči. Stem si prihranijo marsikatero brezuspešno pot k deželnemu mestu za krmila in mnogo denarja za malovredne krmilne nadomestke.

Pomanjkljivosti pri oranju.

Oranje ima namen, da se zemlja zrahlja in prezrači, da pride gorenja plast na dno in spodnja, ki od rastlin ni še tako izčrpana in ima še zadostno množino hranilnih snovi v sebi, na površje in postane lažje dostopna koreninam; orje se tudi zaradi tega, da seme in gnoj lažje spravimo v zemljo in uničimo plevel.

Stari pregovor pravi: Kakor boš sejal, tako boš žel. Pod sejanjem pa razumemo vso pripravo zemlje, ki je potrebna, da spravimo seme pravilno v zemljo in mu pripravimo vse tiste pogoje, ki so nujni za nemoten razvoj rastlin.

Naš kmet vsako leto tarna, češ, enkrat je pri nas suša, drugič zopet moča, da komaj toliko pridelajo, kolikor je vsejal, da je njiva polna plevela itd.

Pre mnogokrat pa je vzrok tem neuspehom pre slabo zorana zemlja in slabo pripravljena setev.

Slabemu oranju so večkrat vzrok neprimerni plugi, ki se jih dobi še tuintam po deželi, dasi je v zadnjih letih opažati na Kranjskem že velik napredek v tem oziru. Vendar se v nekaterih krajih rabijo celo še leseni plugi z lesenimi odkladnicami, četudi dandanes le še redkokje. V rabi so pa tudi železni plugi preveč vijugaste oblike, posebno za težke zemlje, ki jih navadno skujejo domači kovači. Prvi so uporabni za lahke zemlje, vendar jo le slabo obračajo in malo prezračujejo. Največkrat jo kar grnejo pred seboj. Druga, železna vrsta plugov pa obrača brazdo tako, da je polje ravno kot miza, brazda pa dolga kot klobasa, zemlja neprezračena in nedostopna delovanju bran.

Pri takem neprimernem oranju mora plevel kar cveteti, ker se po žetvi izpadlo plevelno seme zaorje le plitvo, in skali čimprej; drugi korenčasti plevel, n. pr. pirnica, se pa ne da izvleči z branami, ker so te v to svrhu prelahke in brazde preveč trde in gladke. Posledica takega nepravilnega oranja in slabega branjanja je potem največkrat, da je na njivah še toliko plevela.

Priporočati je po žetvi vsako njivo, ki je ne nameravamo posejati še z drugim pridelkom do zime, takoj plitvo preorati, potem čez dva do tri dni ob suhem vremenu dobro križem prevleči z branami ter

na ta način izruvat pirnico iz zemlje, da se posuši in jo je na to pobrati z njive. Pri takem plitvem oranju podorano plevelno seme vskali v kratkem času in ozeleni. Pri poznejšem oranju se mladi plevel itak uniči in se ne more množiti. Če je njiva namenjena za gnojenje, je najprimerneje pognojiti jo že poleti, preorati jo čez kakih 14 dni bolj globoko, nakar se jo v jeseni zaseje ali jo pusti čez zimo v takem stanju. Spomladi zadostuje samo lahko prebranje in zemlja je pripravljena za setev.

K takem oranju je treba modernih plugov, kakor so Sackovi ali češki „ruhadlo“, ki je pa le za lahke globoke zemlje. Ti plugi imajo to prednost, da so zelo trpežni, zemljo dobro rahljajo in prezračijo. Istočasno so pa tudi mnogo primernejši za orača kakor tudi za živino, ker je delo z njimi mnogo lažje. K oranju s takim plugom zadostuje samo en delavec, medtem ko jih potrebujemo za domače pluge po dva do tri.

Pri izbiranju plugov se moramo ozirati na to, da si ne izberemo preveč težkih, ki bi za našo zemljo ne bili posebno primerni. Pri globokem oranju moramo pa tudi na to paziti, da ne zaidemo s plugom preveč globoko, ker bi s tem spravili na dan nerodovito zemljo, mrtvico ali pa tudi grušo.

Pravilno je tudi njive preorati do konca mejnikov ter ne puščati razorov, ker ti so le zalega plevela, in košnja trave na njih je samo zamudna, sušenje sena zvezano s težkočami in nikdar ne dajo tolike koristi, kakor žito, ki bi bilo posejano na tem prostoru. Vendar prihajajo tu upoštev v posameznih slučajih vzvrat med sosedi, na katerih uživajo ti le posebne služnostne pravice, ki so posebno v navadi na Kranjskem. Takih vzratov pa se le redkokdaj dobi v deželah, ki so na višji stopnji kmetijske izobrazbe. Dobra volja, dobri sosede in mejniki pustijo nedotaknjeno last vsakega posestnika, in to ostane vedno najgotovjša meja med mojo in tujo lastnino.

V ozke gredice zorane njive niso ravno primerne za vzgojo rastlinstva. Tak način oranja se vidi največ po Gorenjskem. Taka njiva nam da le polovico pridelka, ker v brazdah med gredicami itak ničesar ne rase. Mogoče bo kdo k temu pripomnil, da se to dela vsled prevelike vlage in da se zemlja preje osuši. S primerno globokim oranjem se omeji tudi vlaga. Ravno in globoko zorana njiva ima spodnjo vlago enakomerno globoko pod površjem, medtem ko njiva z gredicami pokaže po vsakem dežju polne brazde vode, ki ostane tako dolgo tam, dokler ne izhlapi. Če je po takih brazdah sploh še kaj raslo, mora izumreti, ker se rastlinam od prevelike vlage zaduše korenine.

Vsa ta navodila naj bodo k vzpodbujanju k boljšemu in koristnejšemu kmetovanju, posebno kar se tiče pridelovanja žita. Nabral sem te pogreške po dolgoletni izkušnji in večletnem opazovanjem tukajšnjega kmetijstva. Da so moji nasveti pravilni, se tudi lahko vsak sam prepriča o načinu oranja in obdelovanja njiv in pridelkov, ako si ogleda kmetovanje na deželni pristavi v Medvodah. Nadejam se tudi, da bo še marsikateri kmet, ki je tekom vojne kot vojak opazoval obdelovanje zemlje po drugih krajih, posebno na Češkem, Poljskem in Ogrskem, znal upoštevati te moje nasvete in se mu bo lažje ravnati po njih v svojem nadaljnjem kmetovanju.

Fr. Malasek,
oskrbnik deželnih pristav v Medvodah.

Vprašanje naše prehrane.

Že v 8. številki letošnjega „Kmetovalca“ smo opozorili na knjižico dr. O. Pirkmaierja, pisano v nemškem jeziku „Kako rešimo naše krušno vprašanje?“ Sedaj je ta spis izšel tudi v slovenskem jeziku pod naslovom „Vprašanje naše prehrane“.

Pisatelj pozna dobro ves način dosedanjega dobavljanja hrane od pridelovalcev in razdelitev med nepridelujoče ljudstvo, saj je sam že dolgo časa vodja okrajnega gospodarskega urada v Ptuj na Štajerskem. Pozna dobro tudi vse pogreške tega načina nabave in skuša najti novo pot, ki je na eni strani manj občutna za pridelujoče kmetijstvo in naj povzdigne veselje do pridelovanja, na drugi strani pa naj preskrbi v popolnejši meri za enakomerno razdelitev hran in med vse sloje in odpravi nezdravo tihotapsko prehranjevanje potom tajnega nakupovanja za čezmerno cene. Omeji naj tudi skrivanje živil, ki je dandanež žalibog tako razširjeno med pridelovalci, kajti ko bi vsak oddal določeno mu množino živil, bi smel z ostankom poljubno razpolagati, ne da bi se mu bilo treba bati nadaljnih rekvizicij, šikan in kazni od oblasti.

Stem, da se pusti pridelovalcu prosto razpolagati z ostanki živil, se ga nekako vspodbuja, da čim več prideluje, kajti to mu prinaša le večje koristi, pri čemer se mu ni treba bati kazni za prestopke proti tolikim naredbam, ki so vse dandanes navezane na visoke globe in dolge zapore.

Razentega se mu olajša pridelovanje z raznimi ugodnostmi, ki mu jih nudi država za čim večjo produkcijo stem, da ima nekako večjo pravico do vojaških dopustov, dobiva lažje delovske sile, orodje, stroje, ima marsikatero prednost pri nabavi umetnih gnojil itd.

Kot vodilno načelo smatra pisatelj to, da je v interesu države same najvažnejše vprašanje ravno prehrana in da se splošnosti izkaže največja usluga, če se to načelo dosledno izvede.

Ta knjižica vsebuje res zelo važne točke, ki so vredne upoštevanja, in je izdana v ta namen, da poklicani krogi pretuhtajo v njej navedene misli in jih tudi primerno udeležijo v lažje ureditev celokupne naše prehrane. Razentega je pisana tudi zato, da širši krogi spoznajo v njej razvita načela in da se posebno kmetovalci sprijaznijo s tem novim načinom oddaje svojih pridelkov ter vplivajo na vse one oblasti, ki imajo pri tem kaj besede, da izvedejo to misel tudi v praksi.

Spis je res vreden, da si ga nabavi vsak zavezen kmetovalec, ga dobro prouči ter njegove misli razširja v krogu svojih sosedov, da dobi ideja sama toliko privržencev, kolikor je potrebno, da se primerno vpliva na odločilne kroge, da jo ta v najkrajšem času tudi udeležijo. Knjižica se dobi v zalogi naše kmetijske družbe in stane 2 K izvod. Podružnice naj jo naroče skupno za več svojih udov, da se razširi med kmetovalci.

VOJNE ZADEVE in NAREDBE.

Za varstvo poljščine.

(Min. naredba z dne 11. julija 1918., drž. zak. št. 255.)

Po tej naredbi so politične oblasti upravičene urediti posebne predpise za varstvo poljščine. Kdor se proti

postavi ali prepovedi pregreši, oziroma kdor oškoduje ali v nevarnost spravljaja ali pomaga, da trpi pridelovanje za splošno prehrano ali za krmljenje potrebnih pridelkov, more biti kaznovan z globo do 10.000 K, oziroma z zaporom do šestih mesecev. V posebnih okoliščinah se more vporabiti oba načina kazni obenem. Ako pa spadajo prestopki pod kako hujšo kaznen na podlagi že med vojno izdanih predpisov, tedaj se kazni odmeri po hujših določilih.

Denarne kazni imajo oblasti v prvi vrsti porabiti v namene za varstvo poljščine.

Občine so dolžne priskrbeti primerno število poljskih čuvajev, ako pa te tega ne storijo, ima to storiti politična oblast. Nastale stroške nosi občina.

Oblasti morejo zaukazati tudi sestavo prostovoljnih poljskih straž, katere morajo predvsem sestaviti oni posestniki, za katerih korist je taka straža v prvi vrsti pomembna. Preden se te straže sestavijo, mora politična oblast obvestiti o tem žetvene komisije in okrajne kmetijske sosvete zaradi eventualnih ugovorov.

Poljski čuvaji ali straže se zaprisežejo in imajo značaj javnih straž. Nositi imajo vidno službeno znamenje. Način oborožitve poljskih straž določi okrajna politična oblast z ozirom na krajevne razmere. Dolžnosti in pravice poljskih straž so iste kot jih določa zakon o varstvu poljščine.

Naredba je v veljavi od 14. julija t. l. naprej.

Najvišje cene pri nadrobni prodaji svežih jabolk, hrušk, češpelj in sliv.

(Ukaz dež. preds. z dne 12. jul. 1918, št. 21450.)

A.

Pri nadrobni prodaji svežih jabolk, hrušk, češpelj in sliv tuzemskega dohoda, to je pri prodaji v množinah pod 5 kg porabnikom, se ne smejo preseči sledeče najvišje cene za 1 kg omenjenega sadja, in sicer:

pri prodaji,	v Ljubljani		na Kranjskem razen Ljubljane	
	na trgu	v stalnih obratih (prodajalnah)	na trgu	v stalnih obratih (prodajalnah)
	K	K	K	K
1.) namiznih jabolk, to so z roko trgani brezhibni sadeži vrst, ki so se od urada za ljudsko prehrano določile in od političnih okrajnih oblasti objavile, in sicer:				
a) vrsta I (brezhibni večji komadi)	1'60	1'65	1'40	1'45
b) vrsta II (brezhibni manjši komadi)	1'50	1'55	1'30	1'35
2.) omiznih jabolk, to so z roko trgani, brezhibni sadeži vrst, ki so se od urada za ljudsko prehrano določile in od političnih okrajnih oblasti objavile	1'45	1'50	1'25	1'30
3.) jabolk za gospodinjstvo, to so z roko trgani sadeži vrst, ki niso omenjene pod točko 1.) in 2.), vključno jabolka za mezgo, kompot in povitek	1'10	1'15	1'—	1'05
4.) jabolk za mošt	—'60	—'65	—'50	—'55

Pri prodaji namiznih in omiznih jabolk z močnimi odtiski, ali ki so črvi, pokvečena, glivasta ali ne popolnoma zrela, velja za jabolka za gospodinjstvo določena cena.

Za v § 6. naredbe c. kr. urada za ljudsko prehrano z dne 3. julija 1918, drž. zak. št. 242., navedene razkošnostne vrste ne veljajo te najvišje cene.

Pri prodaji brezhibnih srednjevelikih ali le z lepimi napakami obloženih sadežev teh vrst (»lepo pisano blago«) v običajnih zabojih (II. blago v zabojih) veljajo za 1 kg naslednje najvišje cene:

v Ljubljani K 1'68,
na Kranjskem razen Ljubljane . . . K 1'50.

Pri prodaji sadežev označenih vrst, ki imajo napake, kakor močne odtiske, ali ki so črvi, glivasti, pokvečeni ali ne popolnoma zreli, veljajo za 1 kg naslednje najvišje cene:

v Ljubljani K 1'10,
na Kranjskem razen Ljubljane . . . K 1'—.

B.

pri prodaji	v Ljubljani		na Kranjskem razen Ljubljane	
	na trgu	v stalnih obratih (prodajalnah)	na trgu	v stalnih obratih (prodajalnah)
	K	K	K	K
1.) namiznih hrušk, to so z roko trgani brezhibni sadeži od urada za ljudsko prehrano določenih in od političnih okrajnih oblasti objavljenih vrst, in sicer:				
a) vrsta I (brezmadežni večji komadi)	1'30	1'34	1'22	1'26
b) vrsta II (brezmadežni manjši komadi)	1'20	1'24	1'12	1'16
2.) zgodnjih hrušk do vštete 10. avgusta 1918	1'26	1'30	1'20	1'24
3.) hrušk za gospodinjstvo, to so z roko trgani sadeži vključno z roko trganih jelenovk in kosmačic	—'95	1'—	—'90	—'94
4.) tepk in hrušk za kuho	—'52	—'56	—'42	—'46

Pri prodaji pod 1 omenjenih vrst (namiznih) hrušk, ki niso brez madeža, totej sadežev z močnimi odtiski, črvi, pokvečenih, glivastih in ne popolnoma zrelih se zniža cena za 20 odstotkov cene, ki je nastavljena za namizne hruške.

Za v § 7. naredbe urada za ljudsko prehrano z dne 3. julija 1918, drž. zak. št. 243., navedene razkošnostne vrste ne veljajo te najvišje cene.

Za srednje velike dobre sadeže teh vrst veljajo one najvišje cene, ki so določene za namizne hruške, vrsta I (§ 1, točka 1 a).

Za sadeže teh vrst z madeži, kakor z močnimi odtiski, ali ki so črvi, pokvečeni, glivasti ali ne popolnoma zreli, veljajo one najvišje cene, ki so določene za namizne hruške, vrsta II (§ 1, točka 1 b).

C.

pri prodaji	v Ljubljani		na Kranjskem razen Ljubljane	
	na trgu	v starih obratih (prodaj- alnah)	na trgu	v starih obratih (prodaj- alnah)
	K	K	K	K
1.) češpelj (domačih sliv):				
a) obranega namiznega blaga	1 06	1 10	— 96	1 —
b) potresenega blaga	— 76	— 80	— 66	— 70
2.) sliv	1 20	1 24	1 14	1 18
3.) ringlojev (zreli ali nezreli)	1 24	1 28	1 14	1 18
4.) mirabel	1 50	1 54	1 34	1 38

VPRAŠANJA in ODGOVORI.

Na vsa kmetijsko-gospodarska vprašanja, ki dohajajo na c. kr. kmetijsko družbo kranjsko ali na uradništvo „Kmetovalec“, se načelno odgovarja le v „Kmetovalcu“. Odgovori, ki so splošno poučni, se uvrstijo med „Vprašanja in odgovore“, na ostala vprašanja se pa odgovarja pisмено, če je priložena znamka za odgovor. Odgovarja se edino le na vprašanja, ki so podpisana s celim imenom; brezimna vprašanja ali taka, ki so zaznamovana le z začetnimi črkami, se vržejo v koš. V „Kmetovalcu“ se pri vprašanju nikdar ne nalije vprašalčev o ime, ampak vedno le pričetne črke imena in kraja. Redno se v vsaki številki odgovori le na tista vprašanja, ki so prišla vsaj 4 dni pred izdajo lista; na pozneje došla vprašanja se odgovori v prihodnji številki. Kdor takoj želi odgovora na kako kmetijsko-gospodarsko vprašanje, mora priložiti znamko za odgovor. Na vprašanja, ki niso kmetijsko-gospodarska, se ne odgovarja v „Kmetovalcu“, ampak le pisмено, če je pisma priložena i K v znakih kot prispevek k družbenemu pokojninskemu zakladu. Zadnje zlasti velja za pravne odgovore, ki seveda morejo biti le splošne vsebine, kajti uradništvo ne more poznati vseh, včasih zelo važnih okoliščin in zato za take odgovore ne prevzame nikakega jamstva.

Vprašanje 106: Čez moj travnik ima sosed pravico voziti steljo iz gozda, ker mu drugod ni mogoče. Pravi pa, da sme to delati tudi poleti po travji in v mokrem vremenu. Ali smem od njega zahtevati odškodnino za povzročeno škodo? Ob kakem času se sme voziti steljo iz gozda čez tuj travnik? (M. R. v Ž.)

Odgovor: Ako ima Vaš sosed služnostno pravico na Vašem svetu, da sme voziti steljo iz svojega gozda čez Vaše zemljišče, mu tega sicer ne morete zabraniti, pač pa je sosed dolžan pri uporabljanju te služnostne pravice skrbeti za to, da Vam ne napravi nepotrebne škode. Običaj je, da se stelja iz gozda vozi pozimi, ko ni drugega dela in ko se v gozdu in tudi po drugih zemljiščih ne napravi škode. Če pa hoče sosed to delo opravljati v nenavadnem času, najbrže, da Vam stem nagaja in Vam tako povzroča škodo po travniku brez nujne potrebe, potem je tudi odgovoren za vso škodo in jo je dolžan povrniti. Vendar se v tem oziru zakon ne izraža jasno in preden nastopite pravno pot, posvetujte se s kako pravno osebo (sodnikom ali odvetnikom). Najbolje pa bode, če se mirnim potom sporazumete s sosedom, da Vam nepotrebno ne dela škode.

Vprašanje 107. Pri nas je razširjeno mnenje, da se pri tehtanju živine na javni tehtnici rado kaj pritehta, da pokaže tehtnica manj ali več, kakor je teža v resnici. To se baje doseže stem, da se premalo navije verigo, pri čemer tehtnica ni popolnoma dvignjena; da se pritegne rep ali ravnilo, vsled česar ostane tehtnica bolj mirna. Vsled takega ravnanja pride večkrat 20 do 40 kg razlike pri tehtanju ene živali. Nekateri položijo tudi kamenček v skledico, češ, da pravilneje kaže. **Kako se pravilno tehta na javnih tehtnicah?** (M. R. v Ž.)

Odgovor: Javne tehtnice morajo biti po zakonu vsaj enkrat na leto preskušene po za to postavljenih organih merosodnega urada. Posestnik tehtnice je odgovoren za vsako škodo, ki nastane komu vsled nepravilnega tehtanja na njegovi tehtnici. Preden se tehta, je navada,

tehtnico preskušati na pravilno tehtanje na ta način, da se jo otvori, in tedaj morata ob mirnosti tehtnice oba jezička stati v isti višini. Ako to ni v redu, se tehtnica zravna ali »tarira« stem, da se položi kake uteže, koščke železa ali kamenčke na isto stran, ki je lažja. Potem šele je mogoče pravilno tehtati. Pri tehtanju mora biti tehtnica polnoma odprta ali dvignjena in predmet, ki ga tehtamo, mora stati na sredi tehtalne plošče popolnoma prost in miren ter se ne sme nikjer dotikati drugih predmetov. Vsi drugi pripomočki pri tehtanju so nepravilni in se smatrajo kaznivimi. Žalibog se dobe še tupatam brezvestni lastniki javnih tehtnic, ki premalo pazijo na poštenost pri tehtanju in ki z raznimi načini skušajo popravljati težo na korist enega in seveda v škodo drugega. Če se pa take dobi, jih je kar naznaniti oblasti, ki jih ne samo kaznuje, ampak jim celo odvzame pravico do javnega tehtanja.

Vprašanje 108. Kupil sem kozo, katere mleko se pri kuhanju zasiri. Molzem jo zjutraj in zvečer. Pred molžo vime dobro umijem, posoda je popolnoma snažna; mleko kuham takoj, ko ga pomolzem, in navzlic temu se zasiri. Nekuhamo mleko je lepo in sladko. Kozo krmim s svežimi in suhimi krmili. **Kaj je vzrok, da se kozje mleko zasiri?** Ali je tako nekuhamo mleko zdravo za uživanje? (K. J. v L.)

Odgovor: Nenavadno zasirjenje kozjega mleka povzroča bakterij maslove kisline, ki se nahaja v večji množini v njem. Navadno nima ta vrsta bakterij nikakega slabega učinka pri mleku, ker jih prevladujejo bakteriji mlečne kisline. Če se pa mleko zavreje, se uniči zadnja vrsta bakterij, ki preje niso dopuščali razvitka prvih. Bakteriji maslove kisline morejo namreč lažje prenesti vročino in vsled tega prihajajo šele po zavretju mleka do veljave, ko so drugi bakteriji že uničeni. Šele sedaj razkrojijo mleko in izločijo iz njega sirnino, t. j. ga zasirijo. To se pa ne godi pri vsakem mleku in pri vsaki kozi, ampak prihaja le izjemoma v takih slučajih, ko trpi žival na premembi prehrane, oziroma na slabi prebavi. Največkrat se opažajo ti slučajji ob izpremembi krme, in sicer ob krmiljenju z zeleno krmo. Mnogokrat je pa tudi vzrok nesnažnost vime, ker se v nesnaži lažje razvijajo bakteriji maslove kisline. V takih slučajih je najbolje, dobro očistiti in oprati vime pred molžo in pomolsti prve curke mleka na tla. Če je krma vzrok zasirjenju mleka, si je treba pač pomagati na ta način, da se za nekaj dni menja krma in poklada rajši suho klajo. Pri takem ravnanju poneha ta nedostatek že čez nekaj dni samodsebe. Kot dober pripomoček proti tej bolezni smatrajo nekateri tudi večkratno molžo na dan, n. pr. tri-do štirikrat, pri čemer je priporočljivo prve curke mleka vedno odstraniti. V tem mleku namreč, ki se nahaja v spodnjem delu vime, so omenjeni bakteriji zelo razmnoženi in če pridejo v drugo zdravo mleko, se mnogo hitreje razvijajo ter povzročajo zasirjenje vsega mleka. Navadno tako sveže pomolženo mleko, ki se pri kuhanju zasiri, ni škodljivo zdravju, ako se sveže zaužije. Vendar ni priporočljivo je dajati dojenčkom, ker povzroča slabo prebavo. Sveže kozje mleko, tudi nekuhamo, lahko vsakdo uživa, ker je zelo zdravo in redilno.

Vprašanje 109. Vojaška oblast je napeljala vodovod s precej visokim nasipom tudi čez moj travnik, preložila stezo s sosedovega zemljišča na moj svet in zgradila čez nasip stopnjice, ki se jih poslužuje v bližini se nahajajoči obrat, ki je služil tudi v vojaške svrhe. Ker sem bil tedaj, ko so gradili vodovod, pri vojakihi, nisem mogel ugovarjati proti temu, moji domači pa tudi ne, ker jih ni nihče vprašal za tozadevno dovoljenje. **Kako naj postopam**

da se prenese steza zopet na oni svet, kjer je bila poprejš? (L. O. v Š.)

Odgovor: Po zakonu nima sicer nihče pravice prenesti poti z enega zemljišča na tuj svet, kajti služnostne pravice ne gre na tak način naprtiti komu drugemu. Toda od Vas opisani slučaj je malo drugačen, kajti pomislite najprej da je vojna, drugič, da se nahaja Vaša vas blizu fronte, kjer ima vojaška oblast polno moč v rokah. To bi Vi kot vojak morali dobro vedeti. Na podlagi te svoje moči postopa vojaška oblast brez ozira na civilne zakone, na pravice, koristi ali škode posameznikov, kakor se ji zdi najprimerneje za obrambo domovine, pri čemer je naravno, da ne more upoštevati tako malenkostnih zadev, kakor je Vaša, še manj pa dopuščati, da bi se kdo vtikal v njeno delovanje. Po našem mnenju se pa zdi škoda, ki jo Vi utrpíte s tēm, da gre sedaj steza čez Vaš svet, namesto kakor preje čez sosedov, tako mičevna v primeri s škodami, ki so jih imeli Vaši bližnji in daljni sosedje vsled bližine fronte, da bi ne bilo vredno odgovora. Navzlic temu hočemo zadevo obravnati s pravnega stališča, v kolikor je to za sedaj mogoče. Glavni nasvet, ki Vam ga lahko damo, je ta, da počakate konec vojne in vrnitev pravnih razmer. Potem šele nastopite pri občini za svoje pravno stališče. Takrat lahko tudi zahtevate sodnim potom, da se stanje uredi, kakor je bilo pred vojno. Morda se da tedaj zadeva urediti tudi mirnim potom dogovorno s sosedom, da prenesete stezo zopet na prejšnje mesto in da zgradite stopnjice čez vodovod na sosedovem svetu. Nikdar pa ne morete nastopiti pravno pot proti sosedu, kajti on ni kriv, če je vojaška oblast prenesla stezo z njegovega sveta na Vaš travnik. S tem, da počakate konec vojne za rešitev te zadeve, ni nikake nevarnosti, da bi bila služnostna pravica pridobljena tekom vojnih let, kajti v vojni nastale razmere niso trajne, ampak samo prehodne ter se mora po koncu te krute dobe zopet vrniti pravno stališče, kakor je bilo pred izbruhom vojne.

Vprašanje 110. Dobil sem vjetnika za kmečka dela, za katera pa ta nima nikakega veselja. Naložena opravila izvršuje zelo počasno in površno, da ne zasluži niti hrane. Tudi v zvestobi se je pregrešil. Kam se naj obrnem, da se mi dodeljeni vjetnik-delavec odvzame? (I. M. v V.)

Odgovor: Za dodelitev vojakov-delavcev za kmetijske obrate je ustanovljena »Poslovalnica za vojaške delavce pri deželni vladi v Ljubljani«. Izven Ljubljane pa poslujejo podružnice na okrajnih glavarstvih. V vseh takih zadevah se morate obrniti na okrajno glavarstvo, ki Vam je svoječasnó določilo vojaka-delavca. To ima tudi pravico menjati vojake ali jih odvzeti kmetom. Vojaška oblast ima samo nalogo, da nadzoruje te po deželi raztresene vojaške obvezance, nima pa pravice razpolagati z njimi in jih poljubno menjati.

Vprašanje 111. Pri nas razdeljuje aprovizacijski odbor z županom na čelu moko popolnoma krivično. Od dveh strank, ki sta v enakem položaju, jo dobi ena, druga pa ne. Ali se sme ovreči aprovizacijski odbor, ki nepravilno razdeljuje moko, in postaviti nove odbornike? Kako je postopati, da se to doseže? Kam se je pritožiti v aprovizacijskih zadevah? (I. F. v Z.)

Odgovor: Za prehrano ljudstva so med vojno ustanovljeni aprovizacijski odbori v vsaki občini. Člane teh odborov določi politična oblast ali okrajna glavarstvo. Pri tem je zopet uveden poseben odbor, ki ima skrbeti za prehrano celega političnega okraja. Za celo deželo pa je pri deželni vladi osrednji prehranjevalni odbor. Vse pri-

tožbe v aprovizacijskih zadevah je poslati najprej na okrajno glavarstvo, in če to ne ugotovi pritožbi, na deželno vlado. Seveda morajo biti take pritožbe dobro utemeljene z dokazi, drugače itak ne morete ničesar doseči. Splošnih pritožb brez tehtnih dokazov, ne more nobena oblast upoštevati.

KMETIJSKE NOVICE.

Četrti poučni tečaj za kmetijsko zadružništvo v Avstriji. Splošna zveza kmetijskih zadrug v Avstriji priredi od 16. septembra do polovice decembra tega leta svoj četrti poučni tečaj za kmetijsko zadružništvo in opozarja nanj vse one, ki se zanimajo za to prireditve. Priporočati bi bilo onim našim zadrugarjem, voditeljem hranilnic in posojilnic, ki morejo žrtvovati toliko časa, da se udeležijo tega poučnega tečaja, kajti po vojni bodo razmere stavile zelo velike zahteve na vse naše zadružništvo in tedaj bo neobhodno potrebno, da imamo zadostno število izobraženih voditeljev teh zadrug, ki bodo kos nalogi, ki jih tedaj čaka. Za nas Slovence je tak pouk še posebno potreben, ker imamo tako močno razvito zadružništvo, pri tem pa primeroma še malo izobraženih voditeljev zadrug in hranilnic. Potrebujemo jih pa zelo mnogo, če hočemo, da bodi naše zadružništvo na trdni podlagi. Prosilci za ta tečaj morajo biti primerno izobraženi in zmožni nemškega jezika, da jim bo lahko slediti predavanjem. Svoje prošnje naj vložijo do 15. avgusta t. l. na Splošno zvezo kmetijskih zadrug (Allgemeiner Verband landwirtschaftlicher Genossenschaften in Österreich, Wien, VIII., Längegasse 74). Tam dobe tudi vsa natančnejša pojasnila o tem poučnem tečaju in o predmetih predavanj.

Obnova vinograda poslije rata, spisal Stanko Ožanić, c. kr. vinarski nadzornik v Dalmaciji. Pisatelj, ki je že dolgo dobo vinarski nadzornik v Dalmaciji, opisuje žalostne razmere ob obnovljenju vinogradov v tej deželi in opozarja na razne napake, ki se jih še vedno pri tem dela. Pri novih nasadih je bilo uvedenih premnogo tujih vrst trt, ki za dalmatinsko podnebje niso ravno primerne, medtem ko se je stare domače vrste začelo opuščati in zanamajati, četudi so mnogo boljše nego tuje. Izdalo se je mnogo denarja za cepljenke izven dežele, namesto da bi se jih vzgajalo doma, kjer je prilika tako ugodna. Mnogo milijonov je šlo leto za letom iz dežele, ki bi lahko ostali doma. Pred vojno se je smatralo žensko kot manj vredno stvar, ki je dobra samo za nižja dela, dasi je n. pr. za cepljenje še pripravnejša od moškega. Vojna je naučila ženske, da so se oprijele vsakega posla, tudi obnove vinogradov, ter so stem dokazale, da so v stanu vršiti ravno isto delo kakor moški. V nadaljnjih izvajanjih opisuje razne načine cepljenja in v kolikor so primerni za različne čase in zemlje, in pozneje očrta nakratko, kako naj se v bodoče postopa pri obnovi uničenih vinogradov. Ob koncu pa pravi pisatelj sam, da je hotel s tem svojim spisom pokazati pot, ki naj se ubere v bodoče, in vzbuditi zanimanje, da se tudi drugi oprimejo tega načina in preudarijo, kako bi se dala ta ideja morda še boljše izvesti. Razprava in javno zanimanje za to prevažno vprašanje bi znalo dovesti do enotnega postopanja, kar bi zelo oslabilo krizo, ki grozi Dalmaciji po vojni. Priporočamo to knjigo vsem onim, ki se zanimajo za vinarstvo, kajti v njej se dobi marsikatera točka, ki se da porabiti tudi v naših razmerah. Jezik je gladek in lahko razumljiv vsakemu Slovencu, ki se samo malo bavi s hrvaščino. Knjižico je izdalo dalmatinsko namestništvo in jo je dobiti pri pisatelju v Zadru.

Pospešujte pridobivanje lubja za čreslo! Glede na občutno pomanjkanje čresla in ker se je ugotovilo, da mnogo gozdnih posestnikov prodajajo le neomajen les, dočim se pridobiva malo lubja, se pozivljajo gozdni posestniki z ozirom na obstoječe okoliščine, da ne izdelujejo samo lesa, ampak tudi lubje za čreslo. Pri tej priliki se gozdni posestniki vnovič opozarjajo na sedanje visoke cene lubja in na dejstvo, da mora centrala za kože in usnje prevzeti vsako ji ponudeno množino lubja; zatoorej ne bo nihče oškodovan, ako bi pripravil večjo množino lubja. Sicer pa je obeljenje lesa že iz gozdnopolijskih ozirov potrebno in v korist gozdnim posestnikom, ker se stem ubrani razmnožitev gozdom škodljivega mrčesa.

Oddaja žrebcev. C. kr. žrebčarna na Selu, sedaj v Ormožu na Štajerskem, bo zanesljivim rejcem po možnosti na Dofenjskem oddala v privatno porabo tri pare toplokrvnih žrebcev, ki so dobro naučeni vožnje, in sicer od 15. avgusta t. l. do 17. januarja 1919. Rejci jih smejo rabiti le za kmetijska dela. Kdor se poteguje zanje, mora dokazati, da ima zadostno krmne (ovsa, sena in slame), zavezati se, da bode ravnal pravilno z živalmi in da jih bo porabljal le za kmetijska dela. Omenjena postaja bo rejce večkrat nadzirala in se prepričala o oskrbi in zdravstvenem stanju žrebcev. Kdor želi dobiti take žrebce za delo, naj takoj pošlje naši družbi svoj naslov in potrdilo županstva, da je v stanu ugoditi gornjim pogojem. Prijava velja že kot obveznost za prevzem vseh pogojev, ki jih bo stavila žrebčarna.

Podaljšanje skočne dobe za erarne žrebce do 15. novembra t. l. C. kr. kmetijsko ministrstvo je z odlokom dne 18. julija t. l., štev. 38.641, dovolilo izjemoma, da se za letos podaljša skočna doba za erarne žrebce na Kranjskem, ki se nahajajo v privatni oskrbi do 15. novembra t. l. Minola zima je bila za vso živino kakortudi za kobile glede krmne zelo slaba, vsled česar so bile te zadnje spomladi tako ošibele, da se jih nikakor ni moglo prepustiti pod žrebce, ali pa, četudi so bile zaskočene, niso ostale breje. Pozneje je prišlo še naporno pomladansko delo in pozna pomladanska paša. Posledica tega je, da je še dandanes ostalo veliko kobil nezaskočenih, kar pomenja za konjerejo na Kranjskem veliko škodo. Vsled tega je kmetijska družba vložila prošnjo na c. kr. kmetijsko ministrstvo, da podaljša skočno dobo do 15. novembra t. l., kateri prošnji se je tudi ugodilo. Stem so nadalje oproščeni tudi vsi oni, ki imajo erarne žrebce v oskrbi.

DRUŽBENE VESTI.

Občni zbor c. kr. avstrijske kmetijske družbe na Dunaju se je vršil dne 1. julija t. l. pod predsedstvom prezidenta barona Ehrenfelsa. Na tem občnem zboru se je ta kmetijska družba, ki je bila sicer že dosedaj osrednja korporacija, pa je istočasno poslovala tudi za nižjeavstrijsko kronovino, postavila na stališče osrednje družbe za celo Avstrijo, izločila je posebno podružnico za Nižjeavstrijo kot posebno kmetijsko družbo. V glavni odbor c. kr. osrednje avstrijske kmetijske družbe je bil predsednikom izvoljen baron Ehrenfels in kot odbornik za Kranjsko predsednik naše kmetijske družbe monsignor dr. Evgen Lampe. Na občnem zboru se je med drugim poročalo tudi o ustano-

viti družbe z o. z. za pridelovanje in izrabljanje zdravilnih, začimbni in aromatičnih rastlin, ter o dosedanjem delovanju te družbe. C. kr. avstrijska kmetijska družba na Dunaju ima svoje zastopnike v vseh kmetijskih družbah, deželno-kulturnih svetih in drugih glavnih kmetijskih korporacijah Avstrije in je že dosedaj potom konferenc predsednikov in podpredsednikov omenjenih korporacij zastopala koristi celokupnega kmetijstva. Odslej se bo njeno delovanje omejevalo edinole na zastopstvo celega kmetijstva, medtem ko bo koristi nižjeavstrijskega kmetijstva zastopala podružnica za Nižjeavstrijsko. Tudi naša družba se mora tesno okleniti te osrednje korporacije, da more dovolj krepko zagovarjati zahteve kranjskega kmetijstva pri osrednjih oblastih.

Ustanovni občni zbor podružnice c. kr. kmetijske družbe kranjske Štrekljevec-Črešnjevce se je vršil v nedeljo, dne 7. t. m. na Gradniku. Na željo pripravljalnega odbora sta se zborovanja udeležila tudi družbeni tajnik inž. R. Lah in deželni poslanec ter družbeni odbornik A. Mhečič iz Lokvic. Potem, ko sta ta dva pojasnila pomen kmetijske družbe in še posebej namen in naloge podružnic, vnela se je pri raznih točkah zanimiva razprava, tekom katere se je opazalo, da sledijo udje z velikim zanimanjem izvajanjem poročevalcev. Izražala se je želja, naj bi se posameznim članom, ki stanujejo sicer v okrožju ene podružnice, pa imajo svoja zemljišča v okrožju sosednje podružnice in jim je torej bolj primerno, dobivati svoje potrebščine od slednje, dovolilo, da dobivajo blago od tiste, ki jim je najbolj pri rokah. Kmetijska družba ne stavlja temu načinu nikakih zaprek, vendar mora izraziti svoje pomisleke, da bi morda v takih slučajih sosednja podružnica premalo upoštevala koristi teh članov, ki po svojem bivališču spadajo pravzaprav k drugi. Na splošno pa stoji kmetijska družba na stališču, da po možnosti olajša delovanje podružnicam, pri tem se pa mora ozirati tudi na koristi, ki jih nudi svojim članom, in jim skušati čim najbolj olajšati dobavo vseh kmetijskih potrebščin. Razpravljalo se je tudi o nalogah kmetijstva po vojni in o težkočah, ki jih bo kdaj premostiti. Veliko dela čaka posebno naše kmetijsko ženstvo, ki se je izkazalo med vojno, da zna že samostojno voditi gospodarstvo, četudi ni moških pri hiši. Zaslug, ki si jih je pridobila kmetijska žena tekom vojne, ne bo tako izlepa pozabiti. Po teh razpravah je sledila volitev podružničnega odbora. Za načelnika je bil izvoljen Ivan Konda iz Gradnika štev. 14. Za odbornike pa sledeči: Anton Indič za Štrekljevec, Peter Gavednik za Sodji vrh, Martin Šušteršič za Omoto, Anton Plut za Kervavčji vrh, Peter Plut za Čerovec, Janez Kambič za Črešnjevce, Anton Jariha za Osojnik in Brezovo Reber, Ivan Konda za Praproče.

Nabavite si ročne gasilne stroje! Isti so jako porabni in priporočljivi ter stane komač vrste »Minimax« B po 160 kron, gasilni stroj iste vrste, tip KB, v katerem polnilna tekočina tudi pozimi ne zmrzne, pa stane 190 kron. Minimax ročne gasilne stroje je videti po šolah, uradih in vojašnicah pritrjene na zidu. V slučaju potrebe se stroj sname s stene ter se vdari na posebno mesto, nakar švigne iz istega dolg in močan vodni curek, ki pogasi vsak tudi že nekoliko bolj razpaljen ogenj. Vsak naročnik dobi tudi potrebna navodila. Naročila sprejema naša družba ter je kupnino naprej vposlati.

(Nadaljevanje družbenih vesti v inseratnem delu.)

KMETOVALEC.

Ilustrovan gospodarski list.

Uradno glasilo

c. kr. kmetijske družbe za vojvodino kranjsko.

»Kmetovalec« izhaja 15. in zadnji dan v mesecu ter stane 6 K na leto. Posamezna številka stane 40 h.

Udje c. kr. kmetijske družbe kranjske dobivajo list brezplačno.

Inserati (oznanila) se zaračunajo po nastopnih cenah: Inserat na vsi strani 240 K, na 1/2 strani 160 K, na 1/3 strani 80 K, na 1/4 strani 40 K in na 1/5 strani 20 K. Družabnikom 10 % popusta. Vsaka vrsta v »Malih naznanilih« stane 90 h.

Urejuje inž. Rado Lah, založba c. kr. kmet. družbe, tisk J. Blasnika nasl. Vsa pisma, naročila in reklamacije je pošiljati c. kr. kmetijski družbi v Ljubljani, Turjaški trg štev. 3.

Ponatisi iz »Kmetovalca« so dovoljeni le tedaj, če se navede vir.

Št. 14. V Ljubljani, 31. julija 1918. Letnik XXIV.

Blagovno poročilo.

Ljubljana, 31. 7. 1918. — Prezemne cene znašajo za 100 kg pšenice ali pira po 55 K, rži po 55 K, ječmena po 50 K, ovsu po 50 K, koruze po 50 K, prosa po 50 K, ajde po 100 K, graha po 120 K, fižola po 100 K, leče po 150 K, hoba po 90 K, grašice po 50–70 K, zadnjega žita po 50 K, oruženih koruznih storžev po 15 K franko mesto prevzema. Za pšenico, piro, rž in ječmen pa je pri 100 kg dovoljen pribitek pri oddaji do 15. julija t. l. po 25 K, od 16. do 31. julija po 20 K, v avgustu po 15 K, v septembru po 10 K, od 1. oktobra do 20. decembra pa po 5 K. — Mak K 150.—, Ogrščica K 100.—, Repiš K 97.—, Suhe dešpice, sto kg, Drž. zak. 290. z dne 9. sept. 1916: a) do 103 kom. K 104.—, b) 106 do 130 kom. K 100.—, c) nad 130 kom/kg K 95.—, d) merkant. blago K 65.—, Povidli K 120.—, Držav. zak. 159 z dne 10. aprila 1917: Sladne kali K 22.—, Pivovarske tropine, posušene K 25.—, Tropine solenih rož, oluplj. pečk K 25.—, neoluplj. K 17.—, Tropine bučnih pečk oluplj. K 30.—, neoluplj. K 20.—, Lanene tropine K 25.—, Konopne tropine K 19.—, Tropine repnice K 18.—, Makove tropine K 24.—, Krompirjevi izlučki posušeni K 19.—, sto kil, kolodvor obratovališča, brez vreč, vsteviš stroške nakladanja. — Krompir pri prostovoljni oddaji do 17. julija 100 K, do 29. julija 84 K, do 10. avgusta 68 K, do 22. avgusta 52 K, do 3. septembra 36 K, od 4. septembra do 1. marca 1919 po 20 K, od 1. marca dalje pa po 22 K. — Seno 45 K, škupa (ržena slama) 14 K, slama od žita, graha, in grašice 12 K, fižolova, bobova, lešna, makova, repična in koruzna slama po 7 K za 100 kg. jajca. V ozemlju Ljubljane velja kos pri pridelovalcu 28, v trgovini pa 32 vinarjev, v vseh drugih delih dežele velja jace pri pridelovalcu 20, v trgovini pa 24 vinarjev, glej ukaz c. kr. dež. predsednika z dne 7. nov. 1916 št. 34201. Moka. Pšenična moka za peko, pšenični zdrob, pšenična debela moka (graham krušna moka) K 110.—; pšenična moka za kuho K 90.—; pšenična enotna moka K 75.—; ržena enotna moka K 47.— za 100 kg od bližnje železn. postaje mlina (brez vreč). — Ajdovamoka, bela št. 1, 82 h; temna št. 2, 58 h. Koruzen zdrob 84 h, koruzna moka 52 h, koruzna obroda 52 h. (Odredba c. kr. dež. vlade z dne 14. maja 1916 št. 16303.) Ješprenj št. 10, 66 h; št. 9, 68 h; št. 8, 75 h. (7)

Žita in moke posreduje običajni Zavod za promet z žitom ob času vojne, podružnica v Ljubljani, Gori označene prevzemne in najvišje cene objavljene so čisto neobvezno glede pravilnosti. Za semensko blago določene so primerno višje cene.

Do c. kr. kmetijske družbe obrniti se je le glede tistih kmetijskih potrebščin, katerih cene so objavljene v družbenih vesteh »Kmetovalca«.

Tržna poročila.

Cene za klavno goved. (Ukaz dež. preds. z dne 10. 3. 1917., št. 8855, in brz. kmet. min. dež. vladi z dne 20. III. 18. št. 13515) — Za 1 kg žive teže veljajo naslednje najvišje cene in sicer: za vola I. kakovosti po K 430, II. kakovosti po 4 K, III. kakovosti po K 350; za krave I. kakovosti po K 410, II. kakovosti po K 370, III. kakovosti po K 330; za telice in bika I. kakovosti po K 430, II. kakovosti po K 4—, III. kakovosti po K 340, za koščeno živino po K 280. Za kalo se sme odbiti do 5% od žive teže v kolikor je živina nakrmljena ali napojena. (Glej lanski »Kmetovalec« stran 47, 52, in 81.)

Najvišje cene za prasiče. (Min. naredba z dne 6. 7. 1916, drž. zak. št. 211.) — Za 1 kg žive teže veljajo najvišje cene in sicer za pitane prasiče, ako pridejo res v zakol (iz hleva) po K 520, za debele prasiče za nadaljnjo pitanje, ki so od 60–90 kg težki po 6 K, za mesnate prasiče nad 40 kg žive teže po K 470, za pitane prasiče pod 60 kg in mesnate prasiče pod 40 kg ni določena nikakoli cena, a jo zato določa ukaz dež. predsednika, ki tu sledi. (Glej pred lanski »Kmetovalec« stran 103, 118.) (8)

Najvišje cene za prasiče, ki jih min. nar. z dne 6. 7. 1916 ne omenja. (Ukaz dež. preds.) Za 1 kg žive teže veljajo naslednje najvišje cene: A. za odstavljenе pujske do 3 mesecev starosti: 1) domačega plemena po 8–9 K, križanih pasem po 9–10 K, žlahtnih pasem po 10–12 K; B. za prasiče za zakol in sicer: pitane prasiče pod 60 kg žive teže in nepitane pod 40 kg žive teže 1) domačega plemena po K 5—, križanih pasem po K 550, žlahtnih pasem po K 6—, Za prasiče za plemo, ki so navedeni pod B se sme pribiti še 25%, ako se jih prodaja za plemo. Za plemenske mljase in za breje svinje gorenje cene ne veljajo. (Glej lanski »Kmetovalec« stran 47.)

Svinjska mast in sveže meso po K 780 za kg čiste teže. (Min. nar. z dne 6. 7. 1916. — (Glej pred lanski »Kmetovalec« stran 103, 118.) Za svinjsko mast pa določa novejši ukaz dež. predsednika z dne 1. 4. 1917 št. 10384 odškodnino in sicer za 1 kg surove masti po K 7—, s cvrte svinjske masti po K 8—. (Glej lanski »Kmetovalec« stran 53.)

Mala naznanila.

Za vsako besedo je naprej plačati 20 vinarjev v denarju ali znamkah, sicer se naznanila ne objavijo. Vsak od c. kr. kmetijske družbe more na leto brezplačno prijaviti eno štirinastno objavo, tičujočo se gospodarskega prometa. Upravišтво ne prevzema posredovanja.

Suhe gobe (jurčke) kupuje po najvišjih cenah tvrdka M. Gersak & Co., Ljubljana Kongresni trg 10. 119

Tudi letos kupuje R. Luckmann, prej J. Leuznassl, v Ljubljani na Martinovi (Ahacijevi) cesti 10 po najvišjih cenah raznovrstas zeljšca, suho cvetje (suh-rože), lipovo cvetje, korenine, lubje in semena. Kdor si hoče s pridnim nabiranjem zagotoviti dober zaslužek, naj zahteva pojasnila pri imenovanu tvrdki. Cene, ki jih plačujem nabiralcem, so letos izredno visoke. 115

Stiskalnica za grozdje, dobro ohranjeno na g. Girof, St. Jernej, Kranjsko. 120

Voz (zapravljenec), vintu in kosil'no ima napredaj Marg. Babnik, Zg. Šiška 32. 121

Voz za par konj, dobro ohranjen, je na prodaj za ceno po dogovoru pri Franu Borštnar v Spodnji Šiški 216-1. 124

Bencin-motorje z novodobnim parnim blaz. stalne ali prevozne, zelo priprosti in zanesljivi, najpripravnější za kmetijstvo in obrtnike, pošlje v približno 2 mesecih, ter posreduje vse druge potrebščine in kmetijske stroje, kakor mlaticine, parne kotlje za živinsko krmo ali pa za žganjekuho, gnojnične sesalke itd. ter izdeluje domače mlince z jeklenimi ali umetnimi kamni na roko ali drugo silo, vse po mogoče zmerni ceni Josip Božić, p. Graicstein, Koroško. 125

Večjo množino deteljine in več sanskih koz kupi Dr. M. Trinajstić, Volosko. 126

Inkarnat ali rdeče detelje priporoča trgovina s semeni Sever & Komp., Ljubljana. 127

Dobrega psa-čuvaja išče Ivan Legat, Lesce Bled. 130

(53) 500 KRON.

Vam plačam, če vam moj »Rta Balsam« takom v 4 dni ne odstrani brez bolečin Vaših kurjih

očes, bradavic in roženic. Cena ene posodice z jamstvenim pismom K 3—, tri zaldopnice K 6—, šest zaldopnic K 11—. Stotine zahvalnih dopisov. Klemen Kaschau (Kassa), Poštni predal 12 (Ogrsko) 903.

Največja slovenska hranilnica: MESTNA HRANILNICA LJUBLJANSKA

:: Ljubljana, Prešernova ulica št. 3. ::
je imela konecem l. 1917 vlog . K 66,800.000.—,
hipotečnih in občinskih posojil „ 27,000.000.—,
rezervnega zaklada „ 2,000.000.—.
Sprejema vloge vsak delavnik in jih obrestuje najvišje
po 4 % (1)

večje in nestalne vloge pa po dogovoru.
Hranilnica je puplarno varna in stoji pod kontrolo c. kr. deželne vlade.
Za varčevanje ima vpeljane lične domače hranilnike.
Posoja na zemljišča in poslojpa na Kranjskem proti 5 %, izven Kranjske pa
proti 5 1/4 %, obrestim in proti najmanj 1 % oziroma 3/4 % odplačevanju na dolg.
V podpiranje trgovcev in obrtnikov ima ustanovljeno Kreditno društvo.

J. Komatič,
prodajalec strojev
Ljubljana,
Gradišče štev. 11
priporoča dobro znano
tovarno

WELSIA
ki izdeluje izvrstne
brzoparilnike
vseh velikosti in po-
rabne obremen za ku-
hanje žganja.
Priporočam tudi
!! decimalne tehtnice !!
od 50 do 300 kg
in (50)
žitočistilnike
(pakelne)
na 6, 8, 9 in 12 mrež.
Cene po dogovoru.

Kmetovalci!

Ne samo stanov-
ska temveč tudi
naša narodna dol-
žnost nas veže, da
se strnemo vsi v
Kmetijski družbi.
Le v kmetijstvu je
bodočnost našega
naroda. Po vojni
nas čakajo ogrom-
ne naloge, ki jim
bomo kos le s po-
močjo stanovske
organizacije — si-
cer utonemo. —

Zveplo

za (48)
žveplanje
sodov

1 zavoj (20 kosov)
stane K 7, razpo-
šilja na vse strani
A. F. Krepek,
— Maribor, —
Bismarkstrasse 19.

-- Trtne škropilnice --

Korona, Mars, Hero, Leda, Danubia.

Stroj za beljenje in škropilnica za sadno drevje

K I N G

za beljenje z apnenim beležem, karbolinejem itd.

prodaja po najnižjih tvorniških cenah (10)

IG. HELLER, 11/8, Schrotzbergstrasse 1.

Ljudska posojilnica

registrovana zadruga z neomejeno zavezo

v Ljubljani, v lastnem domu, Miklošičeva cesta št. 6, nasproti hotela „Union“ za frančiškansko cerkvijo

sprejema hranilne vloge vsak delavnik dopoldne od 8. do 1. ure in jih obrestuje po (5)

Vloge v »Ljudski posojilnici« so popolnoma
varno naložene, ker posojilnica daje denar
na varna posestva na deželi in v mestih.

4 1/4 %

Rezervni zakladi znašajo nad en milijon kron.
Stanje hranilnih vlog je bilo konecem leta
1917 nad 34 milijonov kron.

brez odbitka rentnega davka, katerega plačuje zavod sam za svoje vložnike, tako da dobe le-ti od vsakih 100 kron čistih
4 krome 25 vinarjev na leto.

»Ljudska posojilnica« sprejema vloge tudi po pošti in daje za njih vplačilo na razpolago pošne položnice. Sprejema tudi vloge
na tekoči račun ter daje svojim zadrugnikom posojila proti vknjižbi z amortizacijo ali brez nje na osebni kredit proti poroštvu
ali zastavi vrednostnih papirjev. — Menjice se eskomptujejo najboljše.

Pošne hranilnice račun štev. 828.406.
Telefon štev. 185.

Ustanovljena 1882.

Kmetska posojilnica

Ljubljanske okolice registr. zadruga z neomej. zavezo
v LJUBLJANI

v lastnem združnem domu na Dunajski cesti štev. 18.

Obrestuje hranilne vloge po 4 1/4 % (2)

brez vsakega odbitka rentnega davka, katerega plačuje posojilnica sama za vložnike.

Sprejema tudi vloge v tekočem računu v zvezi s čekovnim prometom
ter jih obrestuje od dne vloge in do dne doiga.

Stanje hranilnih vlog 23,000.000 kron

Stanje rezervnih zakladov: 1,000.000 kron.

Nadaljevanje „Družbenih vesti“.

* C. kr. kmetijska družba kranjska ima za svoje ude v zalogi sledeče kmetijske potrebščine:

Antiviti v varstvo setev pšenice, turščice, graha, grašice, travnih in deteljnih, vrtnih in gozdnih semen vseh vrst pred poljskimi vranami, vrabci, kokošmi, golobi, fazani itd. si je družba zopet nabavila. Osminka kile v dvanajstih litrih vode raztopljenega antiavita zadostuje za impregniranje 130 kg setve ter se razpošilja kot vzorec brez vrednosti. Glede uporabe antiavita opozarjamo na spis »Odvračanje škode po vranah« v »Kmetovalcu« št. 6. z dne 31. marca 1915. Naroča naj se pravočasno pred časom setve, t. j. približno 15. februarja ali 15. septembra. Antiviti se dobi v zaklopnih po 1 kg za 18 K, $\frac{1}{2}$ kg za K 9.50, $\frac{1}{4}$ kg za K 5.50, $\frac{1}{8}$ kg za K 3.—, 50 g za K 1.60.

Eponit, s katerim se vzame vinu vsak zopet okus ali duh, bodisi po gnilobi, plesnivcu, po sodu, grenkobi itd. stane kg 7 K.

»Ergofor«, fiziološki železo-apneni preparat se imenuje redilni prašek za žvino, ki ga priporočajo celo iz živinozdravniške stroke posebno za konje, a tudi za drugo žvino. To sredstvo učinkuje baje posebno dobro ob današnjih slabih prehranjevalnih razmerah pri živini, ki ji primanjkuje močnih krmil in posebno pri konjih ovsu. Tega praška se poklada na dan in glavo:

pri konjih po 2—4 ne polne žlice
pri govedih „ 2—6 „ „ „
pri kozah, ovcah in prasičih „ 1—2 „ „ „

V začetku je treba seveda polagoma navajati žival na ta prašek in šele čez nekoliko dni ji je pokladati določeno množino. Pri vsakem zavoju je zraven tudi primerno navodilo, kako se ta prašek poklada. En zavoj tehta 1 kg in stane 20 K. Kmetijska družba sama nima še izkušenj s tem praškom, vsled tega ne more jamčiti za uspeh. Želela bi pa, da se preskuša to sredstvo tudi v naši deželi in da podajo svoje mnenje o njem posebno konjerejci, še preje pa morda kočijaži in vozniki, ako je pri konjih ta pripomoček kaj dobro učinkoval, kakor piše živinozdravski list na Dunaju. Ako se oglasi dovolj naročnikov, bo družba priskrbeli tudi to sredstvo svojim članom.

Galun po K 240.— sto kg. Polovico modre galice si vinogradniki lahko prihranijo, če k galici za napravo škropivne zmesi vzamejo galun ali žveplenokislo gline. Kolikor dodajo teh snovi, toliko manj drage galice jim je treba, dokazano pa je, da se lahko brez škode za učinkovitost škropiva porabi do polovice galuna ali gline k ostali polovici modre galice. Apna pa je toliko vzeti, kakor navadno. Škropiva, ki je tako prirejeno, tudi dež ne odpere tako hitro iz listja, vsled česar družba vsem vinogradnikom nakup galuna in gline poleg galice vselej prav toplo priporoči.

Žveplenokislo gline namesto galuna, kot primes galicnemu škropivu, ima kmetijska družba v zalogi, ter jo oddaja po 1 K kilogram.

Kalijev hipermanganat po 8 K kg.

Natrijev bisulfit se rabi kot nadomestno sredstvo za žveplo v kletarstvu, v prvi vrsti za žveplanje sodov in vina. V to svrhu ga zadostuje, je mala množina, in cena mu je K 1.40 kg. Kako se rabi natrijev bisulfit v kletarstvu, dobimo opisano v 1. številki letošnjega »Kmetovalca« na strani 3.

Salojidin (natrijev tiosulfat) proti grozdnim plesnobi namesto žveplove moke, je vendarle došel in stane K 1.60 kg. Glede rabe salojidina, ali kemično pravilno

natrijevega tiosulfata, opozarjamo na »Gospodarsko navodilo« št. 52.

Melior, preskušeno sredstvo proti peronospori na trtah in proti drugim glivičnim in živalskim škodljivcem na vseh rastlinah, stane kg za ude 3 K 40 vinarjev. (Glej spis »Melior« v »Kmetovalcu« št. 11. z dne 15. junija 1915.)

Kolomaža v sodih po 250 do 260 kg K 2.40 kg. Kolomaža je najboljše kakovosti in brez otežilnih primesi. Sedaj manjših posod ni dobiti, zato naj podružnice skupno cel sod za ves svoj okoliš naročijo.

Tobačni prah po 40 h kg, ovojino je plačati posebej.

Trakove za vezanje snopov (enostaven motvoz) v klopčičih po 2000 gr po K 12.— kg.

Fenolftaleinov reagenčni popir, ki se rabi pri napravi trsnega škropiva, pola ali zaklopnica po 1 K.

Bernadotov vinomer (vinsko tehtnico) za hitro določanje alkohola v vinu mrzlim potom. Cena temu vinomeru je 15 K ter je denar pri naročitvi naprej poslati.

Mlečne cevi iz kosti, št. 3561 po K 1.40.

Požiralnikove cevi z dvojno tkano cevko za koze po K 29.—, z žično cevko za goved št. 3466 po 15 K.

Trokarji so po 8 K komad. Požiralnikove cevi in trokarji služijo v to, da se napenjanje govedi hitro odstrani.

Rastlinski motvoz iz sitja (bičja) je najboljše naravno nadomestilo za rafijo in ima mnogo prednosti napram papirnatim nadomestilom, ker tudi v dežju ne popušča. Kg stane 24 krón. Priporočati je podružnicam v vinorodnih krajih skupno naročitev celega ovoja za 25 kg, ker družba manjših množin posameznikom ne odda.

C. kr. KMETIJSKA DRUŽBA

je dala naslednja

10

„GOSPODARSKA NAVODILA“

posebej ponatisniti iz »Kmetovalca« in jih oddaja komad

po 20 vin.

Denar ali znamke je treba ob naročitvi naprej poslati.

1. Zakaj vino črni, kaj je temu vzrok in kako se odpre.
2. Rak na sadnem drevju.
3. Gnojjenje vinogradov.
4. Kako se iz gnilega grozdja napravi dobro in stanovitno vino.
5. Čiste drože in njih raba v kletarstvu.
6. Navodilo, kako je spravljati in razpošiljati namizno sadje.
7. Kako se pripravi dober vinski kis.
8. Vzroki neplodnosti pri govedih.
9. Kako se pravilno ravna z vinsko posodo.
10. Krmjenje z oljnim tropinami.
11. Čiščenje in precejanje vina.
12. Bradavice pri domačih živalih.
13. Kislota (kislota) in razkisanje vina.
14. Vinske napake, kako se jih je ogibati in kako se popravijo, kadar so nastale.
15. Mazanje trt z zeleno galico.
16. Močno krmilo »ribja moka« kot pospeševalno sredstvo za rast in pitanje prasičev.
17. Krležavost ali okrnjenost trt.
18. Dolžnost vzdrževanja ograj v obrambo kulturnih zemljišč pred škodo po živini, ki se pase.
19. Kaj je presnavljanje v živalskem telesu?
20. Kaj so bradavice (gobe) in kako jih odpravimo?
21. Kožni izpuščaji pri prasičih.
22. Zdravljenje kužnih bolezni s cepitvami.
23. Sredstva proti trdni plesnobi.
24. Kteri način zelenega cepjenja trt je najbolj priporočljiv.
25. Nove zakonske določbe o sporih pri kupčiji z živino.
26. Konserviranje sadja brez sladkorja.
27. Kako živi fitni molj in kako se pokončuje.
28. Snetjavost pri žitu.
29. Kako se jajca ohranijo.
30. Natrijev bisulfit kot nadomestno sredstvo za žveplo.
31. Kako se obnavljajo in popravljajo meje?
32. Kdo se naj še zgiba za državni preživljenski (vzdrževalni) prispevek?
33. Presojanje krmil po škrobnih vrednotah.
34. Garje pri konjih.
35. Apneni dušik, najbolje sedanje dušičnato gnojilo.

5000 kg rdečega brinja za brinjevec kuhali, je naprodaj. Več se izve pri Franu Stare, pos. in kolarskemu mojstru v Kamniku. 130

Čebelnjak za 30 do 50 panjev, kupi Ferdo Lavrinec, Radovljica, Gorenjsko. 131

Staro mlatilnico, skoporeznico in gepelj želi kupiti Jan. Mikš, župnik, Trstenik pri Kranju. 132

Kmečki voz za vprego enega konja kupi Marija Štrukelj, gostilničarka, Vičmarje 62. pri Ljubljani. 133

Decimalno tehtnico proda ali zamenja za živila Aug. Leopold, Spod. Šiška, Kolodvorska ulica št. 149. 134

Tri prav lepe pujske po 6 tednov stare zamenja za živila Jože Svetina, posestnik v Kamnigori, Gor. 135

Kupim nekaj pujskov starih 6-10 tednov ter 1 kravo, brejo in ki bi mogoče znala delati. Ponudbe naj se blagovoljo poslati na: Jurij Štular, Dolinčice, pošta Smihel pri Pilberku, Koroško. 140

Kupim hišico z vrtom in njivo na Hrvaškem ali Koroškem. Ponudbe z navedbo cene sprejme Roza Repinc, Polje 9., Boh. Bistrica. 141

Gnojnično sesalno še dobro ohranjeno za približno 2 1/2 do 3 m visoko dvigati gnojnico iz jam v sod. Ponudbe na Anton Jeras, pos., Ribnica, Dol. 142

Večjo množino praznih zabojev razne velikosti, le enkrat rabljenih, proda Viktor Gärtner, slastičar Ljubljana, Kotezijska ulica 4. 143

Stare konjske in govedne naprege kupuje, popravlja in prodaja Fran Supančič, trg Lamberg, pošta Podplat na Štajerskem. — Nova sedlarska dela izvršuje po naročilu. 144

Kobilu, štiri leta staro, rujave barve, 17 pesti visoko, za težko vožnjo, se proda. Naslov se pove v upravištvu „Kmetovalca“. 145

Posestvo naprodaj. Franc Zupanc, mlinar v Mošnjah št. 32, p. Radovljica, proda posestvo v Martinjem Vrhu pri Ižeznikih, ki obsega iz sadnega vrta, travnika in gozda v izmeri okoli 4 1/2 oralov. 146

Vabilo

na

redni občni zbor Živinorejske zadruge na Bohinjski Beli,

reg. zadr. z omej. zav.

ki se bode vršil

4. avgusta ob 4. uri popoldne
v občinski pisarni na Boh. Beli.

Dnevni red: (58)

1. Čitanje in odobrenje zapisnika zadnjega občnega zbora.
2. Odobritev bilance za leto 1917.
3. Poročilo načelnstva in nadzorstva.
4. Slučajnosti.

Če bi bil vsled premajhnega obiska članov ob 4. uri sklicani občni zbor ne sklepčen, se vrši z istim dnevnim redom na istem prostoru pol ure pozneje drug izvanredni občni zbor, ki veljavno sklepa brez ozira na število navzočih članov.

BOHINJSKA BELA, 22. julija 1918.

Načelnstvo.

(6) C. kr.

KMETIJSKA DRUŽBA KRANJSKA

Je izdala in prodaja naslednje knjige:

Zvezek	Knjige:	Cena K
2.	Fr. Stupar: Apno v kmetijstvu	— 30
3.	Fr. Stupar: Navodilo, kako je sestavljati poročila o letini	— 20
5.	M. Kostanjevec: O užitnosti od vina in mesa	1-50
8.	Boh. Skalický: Siljenje ali káljenje ameriških ključev	— 30
10.	B. Skalický: Kmetijske razmere na Češkem	— 70
11.	Gustav Pirc: Poglavlje o govedoreji na Kranjskem	— 30
12.	Pridelevanje in razpečevanje namiznega grozdja ter zgoja trti na špallju. (B. Skalický)	— 50
13.	O sestavljanju in setvi travnih mešaníc. (Weinzierl-Turk)	1-—
14.	A. Sivie: Poljudno navodilo za merjenje lesa	1-50
15.	Steuert-Jamnik: Soseba Razumnika konjereja	1-—
48	raznih gospodarskih navodil po 20 vin. komad.	

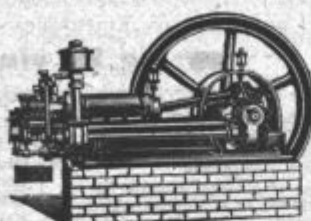
Verige za živino,
kotle-brzoparilnike,
štedilnike
za vzidati, (55)

okovje za okna in vrata,
orodje za zidarje,
kovače, ključarje
in mizarje, žico,
pocinkano mrežo
za ograjo, samo-
kolnice, železne
ročne blagajne,
kuhinske tehtnice
in drugo železnino
dobavi trdka

A. Sušnik,
Ljubljana,
Zaloška cesta.

Gospodarska zveza v Ljubljani

Dunajska cesta — Bavarski dvor. (3)

**Velika zaloga vsakovrst-
nih poljedeljskih strojev**
iz najslovitejših avstrijskih tovarn.

Zastopstvo za parne kotle znanih tvornic „WELSLIA“.

- Posestvo -
z gozdom, s par nji-
vami ter travniki,
z hišo

ter malim go-
spodarskim po-
slopjem na soln-
čnem, suhem kraju
Kranjske, se želi
vzeti v najem ali
kupiti. — Ponudbe na

J. Folie,
c. kr. namestništvo
v Trstu.
(57)

Kmetovalci! Denarni zavodi!
Gozdarske in gospodarske zadruge!
Berite! Lesotrzeli! **Berite!**
A. Šivic (9)
„Poljudno navodilo za merjenje lesa“.

V omenjeni knjžici je poljudno popisano kako se izračuna telesnina debel posekanega in rastočega drevja ter celih gozdov, kakor tudi obtesanega in razžaganega lesa. Pridejane so vse za tako računanje potrebne tabele. V knjžici se nahaja tudi popis in potrebne tabele za pravilno določanje oblik in razmerij lesu, ki se ima obtesati ali razžagati. Kmetovalec se pouči kako na podlagi tabel izračuna prirastek v gozdu. Dalje so pridejane tabele za določanje prostornine v ogliških kopah in kub. mera drv za kurjavo v prostorninskih metrih kakor tudi popis in potrebne tabele za primerjavo nove dožinske, ploskovne in kubične mere s staro mero. Cena knjžice proti predplačilu na ude c. kr. kmet. družbe K K 1-50.

**Kislo
vodo**
in (35)
vino

razpošilja
A. OSET,
p. Guštanj
(Koroško).

Upravištvu
„Kmetovalca“
sprejema
primerne inserate
po cenah,
ki so razvidne na
poglavju.

Objavljenje bo imelo
vedno zadovoljiv u-
speh, kajti „Kmeto-
valec“, izhaja (dva-
krat mesečno) v 17-
tisoč izvodih ter je
razširjen po vseh
slovenskih deželah.

Vinometre »Bernadot« — Asbestov
bombaž in prašek — Eponit —
Francosko želatino — Lipovo oglje-
Marmornat prašek — Modro ga-
lico — Natrijev bisulfit — Ribji
mehur — Špansko zemljo — Tanin
Žveplo v prahu — Limonovo kis-
lino — Vinsko kislino — Sodo-
bicarbono — Strupa proste barve
itd. ima v zalogi po najnižji ceni

Drogerija ANTON RANC
Ljubljana, Židovska ulica 1. ☺